

ช่องว่างตลาด สมุนไพรชาติ

■ เฝ้าลักษณะ ภัยดีเจริญ

อจากกล่าวได้ว่า **สมุนไพรชาติ...** เป็นอีกผลิตภัณฑ์ที่ยังมีช่องว่างสามารถวางจำหน่ายในท้องตลาดได้ ปัจจุบันตลาดสมุนไพรหลายพันล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นตลาดสมุนไพรก่อนเพราะราคาถูกกว่าสมุนไพร (เข้ามามีส่วนแบ่งในตลาดถึง 20%)

ผลิตภัณฑ์สมุนไพรชาติ ยังมีจำหน่ายไม่มากนักเนื่องจากกระบวนการผลิตต้องใช้น้ำมันจากธรรมชาติต้นทุนการผลิตสูงกว่าสมุนไพรทั่วไป แต่มีคุณค่าต่อร่างกายมากกว่า เพราะปราศจากสารเคมีใดๆ ต่างจากสมุนไพรทั่วไป ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ต้นทุนการผลิตต่ำ แต่อาศัยการโฆษณาเชิญชวนทำให้สินค้าดีตลาด

กระบวนการผลิตสมุนไพรชาติจะไม่ใช้สารซักฟอกหรือสารเคมีสังเคราะห์ที่มีคุณสมบัติในการขจัดคราบสิ่งสกปรกได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพในระยะยาว

● ทำไมสมุนไพรชาติราคาแพง

ส่วนผสมหลักของสมุนไพรชาติ จำเป็นต้องใช้ น้ำมันพืชหรือน้ำมันสัตว์หลายชนิดด้วยกัน ขั้นตอนการผลิตจะพิถีพิถันกว่า ไม่มีการแต่งสี และกลิ่นสังเคราะห์ ส่วนใหญ่เป็นกลิ่น และสีจากน้ำมันธรรมชาติล้วนๆ

“เวลาเราซื้อสมุนไพรมาใช้มักจะดูที่คุณสมบัติความงามเป็นหลักเราพิสูจน์ไม่ได้เลยว่าใช้ได้จริงหรือไม่อย่างสมุนไพรแต่งการโฆษณาเชิญชวนถึงสรรพคุณ ทำให้ผู้บริโภคเข้าใจผิด” **คมสัน หุตะแพทย์** มุลินธิคุณยี่สิบเพื่อการพัฒนา กล่าวในช่วงอบรมปฏิบัติการผลิตสมุนไพรชาติ และสมุนไพรไพร่โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้บริโภคหันมาใช้และผลิตสมุนไพรชาติ

ปกติแล้วการผลิตสมุนไพรในโรงงานอุตสาหกรรมนิยมใช้เกลือสมุทรเป็นส่วนผสมหลัก เพราะสะดวกและรวดเร็ว แต่จะมีการปนเปื้อนสารเคมี ต่างจากสมุนไพรชาติ ซึ่งเกิดจากปฏิกิริยาทางเคมีระหว่างสารละลายไฮโดรเจนไฮดรอกไซด์ (ต่าง) กับน้ำมันอาจเป็นน้ำมันพืชหรือน้ำมันสัตว์ก็ได้โดยกระบวนการดังกล่าว ทำให้ได้ผลผลิตออกมาในรูปแบบแข็งสีน มีฟอง มีส่วนผสมของสมุนไพรทำ ส่วน และกลีเซอริน 1 ส่วน ใช้ทำความสะอาดคราบสิ่งสกปรกได้

คมสันย้ำว่าสมุนไพรที่ใช้อยู่ทุกวันนี้ใช้สมุนไพรไม่ว่าจะผลิตในประเทศ หรือ

ต่างประเทศก็ตาม เพราะมีการใช้สารเคมีเป็นส่วนประกอบหลัก

“ผมอยากให้คนไทยรู้จักพึ่งพาตัวเอง เพราะกระบวนการผลิตสบู่ ส่วนใหญ่เป็นเทคโนโลยีของต่างชาติ ส่วนประกอบบางอย่างเราก็ต้องซื้อจากต่างประเทศ ตัวผมเองจะไม่ผลิตสบู่ขาย ผมไม่อยากมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับธุรกิจไม่เช่นนั้นจะอบรมคนอื่นไม่ได้”

การผลิตสบู่ธรรมชาติ แม้กระบวนการจะง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน แต่ต้องอาศัยความอดทนในการผลิต โดยเฉพาะสบู่เหลวต้องใช้เวลาเติวนานกว่าสบู่ก้อน การผลิตสบู่ลักษณะนี้สามารถพัฒนาเป็นอุตสาหกรรมได้ สบู่ลักษณะนี้ยังมีอยู่ในท้องตลาดไม่มากนัก

“สบู่ก้อนที่ผลิตเองจะมีกลิ่นเซอรีน เหมือนโลชั่นทาผิวสามารถให้ความชุ่มชื้นกับผิวหนังได้ ต่างจากสบู่ทั่วไปที่ผลิตในโรงงาน สบู่ลักษณะนี้จะแยกกลีเซอรีนออกไป เพราะกลีเซอรีนมีราคาแพง”

คมสัน อธิบายคุณสมบัติที่ดีของสบู่ธรรมชาติ และตั้งข้อสังเกตว่า

สบู่ก้อนทั่วไปจะมีฟองมาก ต่างจากสบู่เมื่อยี่สิบปีที่แล้ว เวลาอาบน้ำบ่อย

ส่วนผสมของสบู่ธรรมชาติ จะใช้น้ำมันพืชจากธรรมชาติและอาจใช้สมุนไพรบางส่วน

น้ำกระด้างจะไม่ทำปฏิกิริยากับสบู่ จึงไม่เกิดฟองมากเหมือนปัจจุบัน ทำให้ผู้ใช้รู้สึกที่ไม่สะอาดปัจจุบันไม่ว่าจะอาบน้ำที่ไหนก็ตาม สบู่จะมีฟองมาก เพราะมีสาร Sodium Lauryl Sulfate ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นสารชำระล้างความสะอาด ไม่ต่างจากน้ำยาล้างห้องน้ำ เพียงแต่เกรด และความเข้มข้นต่างกัน

คมสัน บอกว่า นำเป็นห่วงชุมชนที่ผลิตสินค้าพวกนี้ เพราะยังไม่มีมาตรฐาน ใจกระบวนการผลิตสบู่ และผู้บริโภคจะไม่รู้เลยว่า ในสบู่มีส่วนประกอบอะไรบ้าง วันเดือนที่ผลิตเมื่อไร พอไม่มีผู้บริโภคซื้อไปใช้ก็ต้องเอามาใช้เอง ผลกระทบจึงตกกับชาวบ้าน ส่วนสบู่ที่จำหน่ายในห้างสรรพสินค้า ส่วนใหญ่ใช้สารเคมี

อีกอย่างก็คือ สบู่ธรรมชาติยังเป็นตลาดเล็กๆ หากใครจะทำธุรกิจนี้ยังมีช่องทางในตลาดแต่ต้องรู้จักการทำที่บ่อบสบู่ให้น่าสนใจ สบู่เป็นธุรกิจทำเงินไม่ใช่น้อย

ในเมื่อการทำสบู่เป็นภูมิความรู้สากล คมสันบอกว่า ความรู้ลักษณะนี้ไม่มีการผูกขาด ถ้าเรารู้จักมาตรฐานค่าต่าง และน้ำมันแล้ว เราสามารถสร้างสูตรสบู่เองได้ โดยเลือกใช้น้ำมันตามคุณสมบัติที่ต้องการ แม้กระทั่งน้ำมันมะม่วงก็สามารถทำสบู่ได้

คมสัน ได้แต่หวังว่า การอบรมเพื่อเผยแพร่ความรู้การผลิตสบู่ธรรมชาติ จะช่วยให้ผู้ค้ารายย่อยเข้ามาแข่งขันในตลาดได้และผู้บริโภคจะมีโอกาสเลือกใช้สินค้าที่มีคุณภาพหากใครจะผลิตสบู่ออกจำหน่าย เขามีความเห็น ว่า ควรบอกสรรพคุณหลักของสบู่ให้ชัดเจน ผลิตจากน้ำมันประเภทไหน คุณสมบัติเป็นเช่นไร

“ก่อนหน้าที่จะทำสบู่ออกมาขายก็มา

เรียนกับคุณคมสัน แรกๆ ก็ลองทำใช้เองก่อน โดยเอาตัวเองเป็นเกณฑ์ เมื่อมีความเข้าใจวิธีการผลิตสบู่ธรรมชาติ และชำนาญมากขึ้นจนได้สูตรที่ลงตัวก็ทำออกขาย สบู่ที่ผลิตบางชนิดมีส่วนผสมของน้ำผึ้งนม หรือขมิ้น จะช่วยสร้างความชุ่มชื้นให้ผิว สบู่ลักษณะนี้ไม่มีสารเคมีอันตรายสูงเพราะต้องใช้น้ำมันหลายชนิด ราคาจำหน่ายจึงสูงกว่าสบู่ในท้องตลาด”

ปารย์ไอดีมา กนกแก้ว เจ้าของกิจการเล็กๆ ในการผลิตสบู่ธรรมชาติ กล่าว

แม้กิจการสบู่ทำมือของเธอยังไม่เป็นที่รู้จัก แต่เธอก็พยายามหาช่องทางการตลาด เลือกที่บ่อบสบู่ให้ดูสะอาดตาถูกค่า โดยแนะนำให้ผู้ลูกค้าหันมาใช้สบู่ธรรมชาติ

แม้สบู่ธรรมชาติ...จะมีกลิ่น และสีส้ม ไม่หอมชื่นใจเหมือนสบู่ในท้องตลาด และราคาสูงกว่าสบู่ทั่วไป แต่คุณสมบัติลักษณะนี้คือ สบู่ที่แท้จริง ไม่ใช่สบู่จากสารซักฟอกดังที่ผู้บริโภค น่าจะช่วยกันสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในตลาด เพื่อเราจะได้ใช้สินค้าดีราคาถูกในอนาคต

หมายเหตุ : ผู้สนใจศึกษาการทำสบู่ธรรมชาติ ใช้เอง สามารถศึกษาได้จากนิตยสารเกษตรกรรมธรรมชาติ สอบถามได้ที่เบอร์ 0-2278-4068, 0-2279-5118 หากอยากซื้อสบู่ธรรมชาติของคุณปารย์ไอดีมา ติดต่อได้ที่เบอร์ 0-2539-8059

DTAC SMEs
เพื่อธุรกิจที่ง่ายขึ้น

สบู่ธรรมชาติไม่มีสารพิษ ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่ยังไม่ค่อยเป็นที่นิยม เพราะราคาสูง

หัตถ์ทำสบู่ธรรมชาติ

การผลิตสบู่ธรรมชาติ จะใช้ไขมันจากธรรมชาติ ก็คือ ไขมันสัตว์ หรือน้ำมันพืช ผสมกับสารละลายด่าง ถ้าเป็นด่างแก่คือไฮดรอกไซด์ก็จะได้สบู่แข็ง ถ้าใช้ด่างอ่อนคือ โซเดียมไฮดรอกไซด์ จะได้สบู่เหลว

ก่อนจะผลิตสบู่ต้องเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อน บางอย่างอาจหาได้จากในครัว เมื่อนำภาชนะมาใช้แล้ว ไม่ควรนำไปปรุงอาหารอีก อุปกรณ์การผลิตสบู่ ควรมี เทอร์โมมิเตอร์ 2 อัน, เครื่องชั่งน้ำหนัก ถ้วยตวง, ขามแก้วขามสเตนเลส, เขี่ยก แก้วทนความร้อน, หม้อสเตนเลสสำหรับผสมสบู่, ช้อน, ไม้พาย, แม่แบบสบู่ ฯลฯ

น้ำที่ใช้ผลิตสบู่จะเป็นน้ำฝนหรือน้ำประปาก็ได้ ข้อสำคัญต้องสะอาด ส่วนด่างหรือไฮดรอกไซด์หาซื้อได้ที่ร้านเคมีภัณฑ์ ทั้งวิทยาศาสตร์และศึกษาภัณฑ์ ควรเป็นไฮดรอกไซด์บริสุทธิ์ที่ไม่มีสารอื่นเจือปน ส่วนน้ำมันจากพืชและสัตว์สามารถนำมาเป็นส่วนผสมในการผลิตสบู่ได้ มีทั้งไขมันวัว, ไขมันแกะ, ไขมันหมู, น้ำมันมะพร้าว, น้ำมันปาล์ม, น้ำมันละหุ่ง, น้ำมันมะกอก และน้ำมันจุกข้าวสาลี ฯลฯ

การผลิตสบู่... จะใช้น้ำมันเพียงชนิดเดียวหรือหลายชนิดรวมกันก็ได้ น้ำมันแต่ละชนิดมีคุณสมบัติต่างกัน อาทิ สบู่ที่ผลิตจากน้ำมันมะกอก จะออกสีเหลือง มีฟองมีครีม คงทน และนุ่มนวล สบู่จากน้ำมันละหุ่ง ช่วยเพิ่มความชุ่มชื้น และสบู่

น้ำมันมะกอก มีราคาแพง แต่ทำให้สบู่แข็งใช้ได้นาน และนุ่มนวล ฯลฯ

องค์ประกอบหลักทั้งสามส่วนคือ น้ำ, ด่าง และน้ำมัน ถ้าเป็นสบู่เหลวก็จะเพิ่มกลีเซอริน ในการกำหนดปริมาณของด่างเพื่อทำปฏิกิริยากับน้ำมันได้พอดีบพอดีจนเกิดสบู่ได้ จะต้องหาค่า saponification จากการชั่งตวงส่วนผสมทั้งสามอย่าง ค่าเหล่านี้สามารถดูได้จากเว็บไซต์เกี่ยวกับสบู่ หรือศึกษาจากนิตยสารเกษตรกรรมธรรมชาติ ฉบับสบู่เหลวธรรมชาติ จะมีสูตรสบู่เหลวหลายรูปแบบให้เลือกทำ

ให้ชั่งน้ำและด่าง ตามค่า saponification ที่หาได้ แล้วเอาด่างเทลงในน้ำ ค่อยๆ เทอย่างระมัดระวัง ไม่ควรเอาน้ำเทลงในด่าง เพราะอาจเกิดอันตรายได้ จากนั้นใช้ช้อนคนให้เข้ากันวัดอุณหภูมิได้ประมาณ 80-90 องศาเซลเซียส จากนั้นเอาสารละลายในภาชนะ แช่ในน้ำให้อุณหภูมิเหลือ 40-50 องศา อีกภาชนะใส่น้ำมันอาจมีหลายชนิดผสมรวมกันก็ได้ โดยคงปริมาณตามค่าที่กำหนด

จากนั้นอันบนเตาให้ได้อุณหภูมิ 40-50 องศา แล้วเทสารละลายต่างกับน้ำลงในน้ำมัน ค่อยๆ เท ถ้าทำสบู่แข็งจะใช้เวลาแค่ไม่ถึงชั่วโมง จากนั้นเทใส่แม่แบบสบู่ แล้วทิ้งไว้ 2-3 วันค่อยแกะออกจากแม่แบบ จากนั้นทิ้งไว้สักสองสามสัปดาห์ แล้ววัดค่าความเป็นด่างของสบู่ให้ได้ตามที่ต้องการ จึงนำมาใช้ได้

สี สีสันของสบู่เป็นเรื่องที่คนหันมาทำสบู่ธรรมชาติ ต้องลองผิดลองถูก เพื่อให้สบู่มีกลิ่นหอมถูกใจ ในเมื่อสบู่ลักษณะนี้ ต้องใช้น้ำมันหลายชนิด จึงมีราคาสูงกว่าสบู่ทั่วไป หากหันมาทำเองจะลดต้นทุนได้อย่างนึกไม่ถึง